AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

NS Děvín

skalní stepi

3

Schéma rozložení jednotlivých typů stanovišť na příčném řezu Děvínem

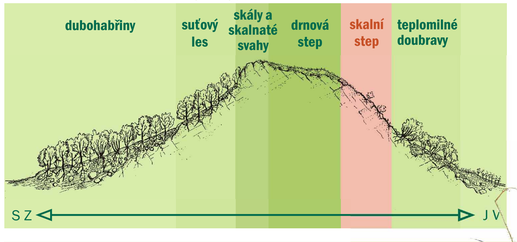

Na příkrých jižně orientovaných skalnatých svazích Děvína panují extrémní ekologické podmínky. Za slunečných dnů je tu velmi teplo a obvykle už od poloviny května také mimořádné sucho, neboť mělká vrstva půdy s velkým podílem kamení a skalními výchozy je schopna zadržet jen velmi malé množství vláhy. S výjimkou některých míst zde proto nemohou růst stromy a většinou ani keře. V zimě zde naopak jen výjimečně leží sníh po delší dobu, a proto nejsou rostliny chráněny před silnými mrazy.

Vyvinulo se zde společenstvo označované jako **skalní step**. Je tvořeno především vytrvalými travami, k nimž se druží některé vytrvalé dvouděložné byliny a polokeře. Všechny tyto rostliny se vyznačují různými adaptacemi, které jim umožňují existovat na extrémně suchých a teplých stanovištích.

Příkladem je tzv. **skleromorfní stavba listů**, kdy listy obsahují velký podíl buněk se silnými stěnami. Trávy mají často úzké, trvale nebo aspoň za sucha svinuté listy.

Rostou zde i některé **sukulentní rostliny**, např. rozchodníky a netřesky. Nedostatku vody čelí „tučnými“ listy s velkým obsahem vody a zvláštním typem fotosyntézy, k němuž je potřebné menší množství vody.

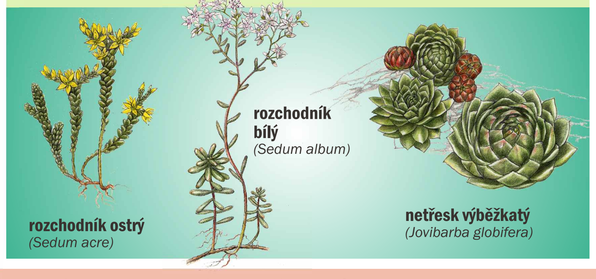

Jiný způsob adaptace na tyto krajní podmínky přijaly tzv. **jarní efeméry**. Jsou to většinou drobné jednoleté rostliny s krátkou vegetační dobou, které prodělají celý vývoj zjara, kdy je na skalní stepi obvykle dostatek vláhy.

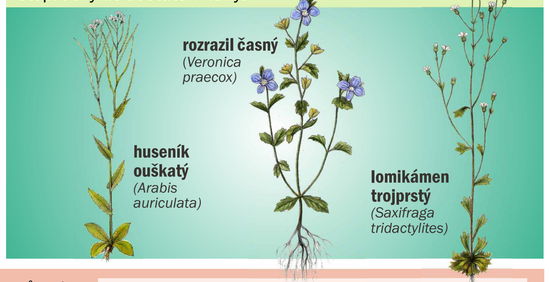

Biotop s extrémními teplotními i vlhkostními poměry svědčí především druhům jihoevropského a panonského původu. Najdete mezi nimi často noční tvory, kteří se přes den ukrývají pod kameny nebo v zemních norách.

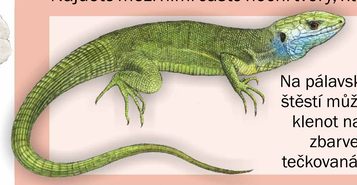

ještěrka zelená
(Lacerta viridis)

Na pálavských stepích při troše štěstí můžete zahlédnout tento klenot naší přírody. Nádherně zbarvený samec má zeleně tečkovaná záda a modré hrdlo.

kobylka sága
(Saga pedo)

Patří k nejvzácnějším druhům hmyzu u nás. V posledních letech byla na Děvíně opakovaně pozorována. V našich podmínkách se vyskytují jen partenogenetické* samice.

stepník rudý
(Eresus cinnaberinus)

Nápadným zástupcem pavoukovců je stepník rudý, u kterého můžeme pozorovat výrazný pohlavní dimorfismus: menší samec má výrazně rudý zadeček, samice je větší, jednobarevně černohnědá a téměř neopouští svůj úkryt pod kameny.

skřivan polní
(Alauda arvensis)

Je nejnápadnějším obratlovcem oživujícím svým jásavým zpěvem vrcholové partie rezervace. Každoročně zde zahnízdí větší počet párů.

střevlík
(Carabus hungaricus)

Děvín je jednou ze tří lokalit tohoto druhu v ČR. Na jižních svazích je hojný.

saranče modrokřídlá
(Oedipoda coerulescens)

V pozdním létě uskakují pod nohama desítky těchto sarančí. Při odletu se prozrazují modrými křídly.

křižák pruhovaný *(Argiope bruennichi)*

trojzubka stepní
(Chondrula tridens)

Typický zástupce stepní malakofauny. Preferuje slunné stepní krátkobylinné stráně, setkat se s ní však můžeme i na výslunných náspech cest v nížinných oblastech. Ulita je charakteristická třemi zoubky v ústí a dorůstá délky 11 mm.

žitovka obilná
(Granaria frumentum)

Preferuje teplé stepní lokality na vápnitém podkladě. Na takových stanovištích je k zastižení po celém území. Maximálně 8 mm dlouhá ulita má v ústí několik poměrně dlouhých desek a výrazný bílý týlový návalek.

páskovka žíhaná
(Cepaea vindobonensis)

Jako jediná ze tří našich páskovek je vázána pouze na otevřená stanoviště. Vyhovují jí nejen stepi, ale i náspy, vinice, lomy. Patří k našim největším plžům, ulita přesahuje 2 cm.

suchomilka obecná
(Xerolenta obvia)

Představuje v naší fauně poměrně nedávného přistěhovalce. Do střední Evropy se dostala z pontické oblasti až v době slovanské. Plocha ulity dorůstá šířky 17 mm.

Na jaře je na jižní stráni nápadný žlutě kvetoucí **boryt barvířský**. Je to nepůvodní druh, který pochází z jihovýchodní Evropy. Na polích pod Pálavou ho dříve lidé pěstovali jako barvířskou rostlinu, neboť obsahuje látky, jejichž oxidační produkty jsou modře nebo purpurově zbarvené.

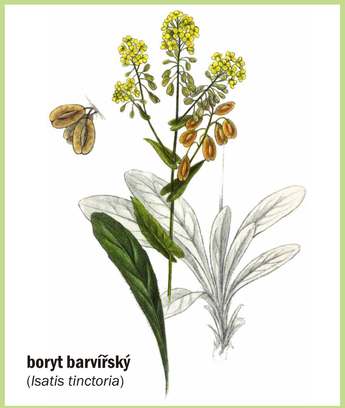

boryt barvířský
(*Isatis tinctoria*)

Původní rozloha skalních stepí byla asi o něco menší než dnes. Jejich rozloha však vzrostla v důsledku pastvy a mýcení lesů, neboť odlesnění podpořilo erozi půdy, místy až na holou skálu. Na taková místa se ani po ukončení pastvy dřeviny nemohou vrátit.

*partenogeneze – způsob rozmnožování živočichů z neoplodněných vajíček.

© Blanka Ponížilová, 2004
Text: Jiří Danihelka, Josef Chytil, Michal Horsák; ilustrace: © Pavel Dvorský, Pavla Hochmannová; schématický řez: Radim Hédl; foto plžů: Michal Horsák; letecký snímek a mapa: Jiří Kmet.
Tento projekt vznikl za přispění společnosti Moravské naftové doly, a.s., Hodonín jako partnera projektu v rámci grantového sponzoringu Energie z přírody 2004.
V roce 2014 byla v rámci projektu „Posílení návštěvnické infrastruktury v chráněných územích ve správě AOPK ČR“ provedena celková rekonstrukce naučné stezky.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY
Moravské naftové doly, a.s.
Jihomoravský kraj
CENTRUM EKOLOGICKÉ VÝCHOVY PÁLAVA
20 ČSOP 56/13 PÁLAVA